

Provincie Noord-Brabant

Jaarplan Interbestuurlijk Toezicht 2025

Inhoud

1. Doelstelling interbestuurlijk toezicht **3**

Bestuursstijl	5
Resultaten en werkwijze	5
Toekomstige ontwikkelingen	5

2. Financieel toezicht **6**

Systematisch toezicht	7
Themaonderzoek	7
Dialogogesprekken	8
Overige activiteiten	8

3. Huisvesting vergunninghouders **9**

Systematisch toezicht	10
Dialogogesprekken	10
Kennis- en regiobijeenkomsten	10
Datagedreven toezicht	10

4. Informatie- en archiefbeheer **12**

Systematisch toezicht	13
Bureauonderzoek gedeelde risico's informatie- en archiefbeheer	14
Dialogogesprekken	14

5. Omgevingsrecht **15**

Systematisch toezicht	16
Themaonderzoek	17
Dialogogesprekken	17
Kennis- en regiobijeenkomsten	17

6. Klachten en signalen **18**

7. IBT-brede projecten **19**

Klankbordgroep	19
Dashboard IBT	19

8. Communicatie **20**

Bijlage 1 Beoordelvragen Omgevingsrecht thema VTH-beleidscyclus gemeenten **22**

Bijlage 2 Beoordelvragen Omgevingsrecht thema VTH-beleidscyclus waterschappen **24**

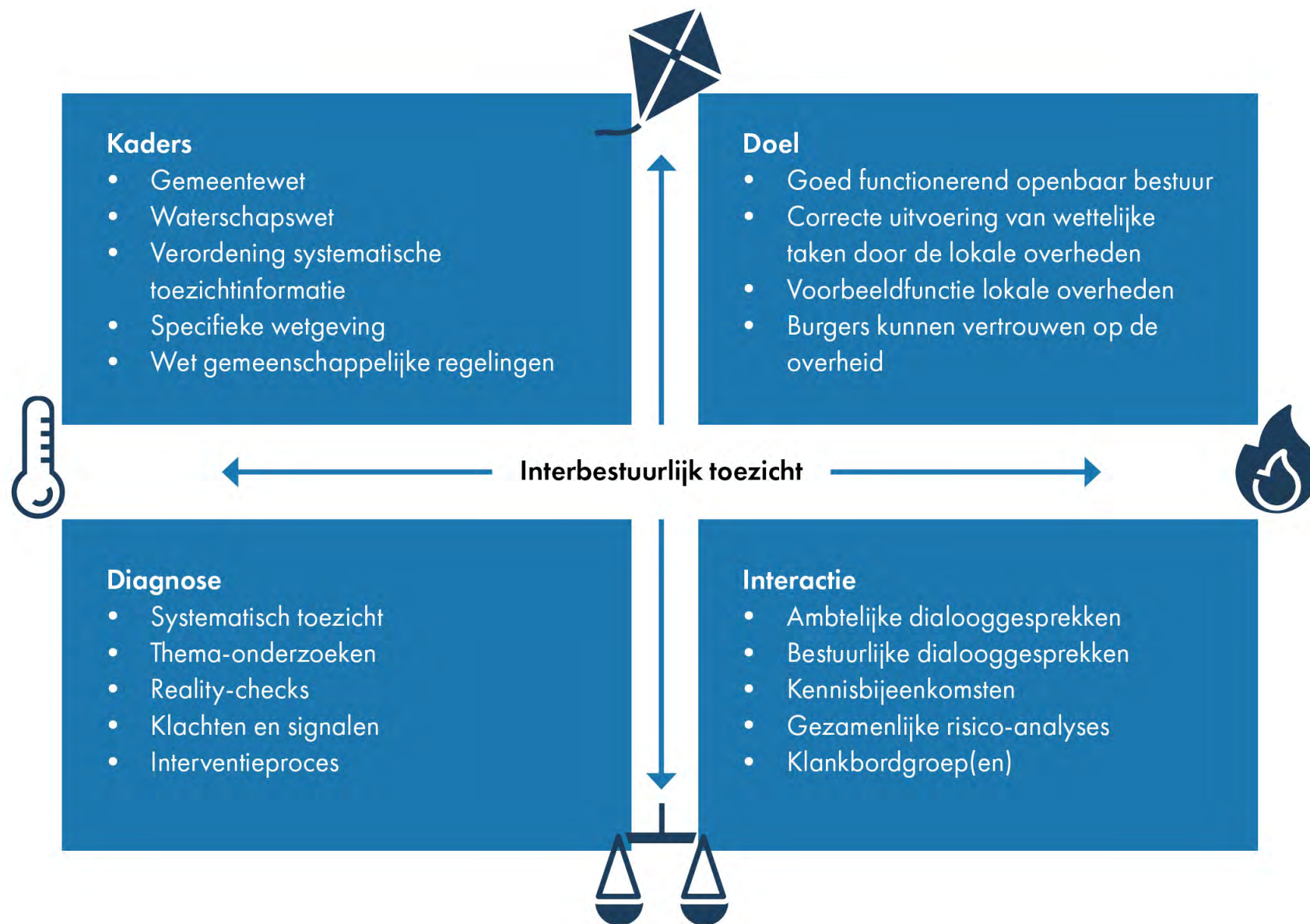
1. Doelstelling interbestuurlijk toezicht

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) zoals de provincie Noord-Brabant dit uitvoert, draagt bij aan een bestendig en veilig Brabant met een sterk openbaar bestuur. Een bestuur waarop de mensen kunnen vertrouwen en dat zelf het goede voorbeeld geeft. De kaders en uitgangspunten voor het interbestuurlijk toezicht zijn vastgelegd in het beleidskader Toekomstbestendig bestuur. De wijze waarop in deze bestuursperiode invulling wordt gegeven aan dit beleid is vastgelegd in de uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur 2024-2027.

Interbestuurlijk toezicht is een van de kerntaken van de provincie. Daarmee willen we bereiken dat gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen hun wettelijke taken conform de wet uitvoeren. Interbestuurlijk toezicht draagt hiermee bij aan een gezonde basis voor de taakuitoefening bij de toezichtontvangers.

Het belangrijkste uitgangspunt van het toezicht is Toezicht in balans. Daarmee wordt ingezet op een goede balans tussen 'Diagnose' en 'Interactie'. Behalve op diagnose, belangrijk om de situatie te kunnen beoordelen, richten wij ons sterk op verschillende manieren van interactie met de partijen waarop wij toezicht houden. In dit jaarplan geven we aan met welke instrumenten we daaraan invulling geven bij de verschillende toezichtgebieden. Met deze instrumenten willen we de impact van het toezicht vergroten en de rol van de gemeenteraden en besturen versterken. Interbestuurlijk toezicht is een belangrijk middel om een sterk openbaar bestuur in Brabant te borgen.

Toezicht in balans

Bestuursstijl

In dit jaarplan beschrijven we de activiteiten die IBT in 2025 uitvoert. Ons toezicht monitort, controleert, versterkt en corrigeert waar nodig. Daarnaast geven we met dit jaarplan inzicht in wat de toezichtontvanger van ons kan verwachten, wat wij daar voor nodig hebben en wat onze communicatiemomenten zijn. Vanuit het toezicht stellen wij ons daarbij op als kritische vriend.

In het [bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant'](#) is een apart hoofdstuk opgenomen over de bestuursstijl die dit college wil hanteren. Daarin wordt nadrukkelijk gekozen voor gezamenlijke verantwoordelijkheid en een positief mensbeeld dat uitgaat van partnerschap. Het college geeft dat invulling langs de waarden gelijkwaardigheid, betrokkenheid, verantwoordelijkheid en openheid, integriteit en eerlijkheid. De wijze waarop we in Brabant toezicht uitvoeren past daar naadloos in, met een samenhangende aanpak van diagnose en interactie. Interbestuurlijk toezicht in balans.

Daarnaast zijn wij onderdeel van overlegstructuren van het IPO zoals het landelijke IBT-coördinatorenoverleg en de vakberaden Gemeentefinanciën en Omgevingsrecht. Verder nemen we deel aan het platform Huisvesting Vergunninghouders (PHV) en het landelijk overleg van provinciale archiefinspecteurs (Iopai). De overlegstructuren ondersteunen IBT bij invoering van wetgeving waarbij een relatie ligt met toezicht, kwaliteit en uniformiteit van het toezicht. En het inspelen op ontwikkelingen vanuit de actualiteit in de uitvoering van het toezicht.

Resultaten en werkwijze

In de hoofdstukken hierna gaan we per toezichtgebied in op de invulling van het toezicht. De volgorde van instrumenten is weergegeven van de harde kant (diagnose) naar de zachte kant (interactie). Daarnaast geven we inzicht in overige activiteiten.

Met de vaststelling van het beleidskader en de uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur zijn voor de periode 2024-2027 een aantal indicatoren benoemd die een beeld geven over de voortgang en impact van de provinciale inzet. Vanaf 2025 worden deze indicatoren toegepast in de Sturing- en Verantwoordingscyclus van de provincie.

Ambitie: De Brabantse overheden voeren hun wettelijke taken in medebewind structureel goed uit en geven daarmee inwoners en bedrijven het vertrouwen dat deze taken geborgd zijn en hen beschermen.

Doelstellingen/outcome-indicatoren:

- Er staat geen enkele gemeente onder preventief Financieel toezicht.
- Geen enkele lokale overheid wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op de toezichtgebieden Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer en Omgevingsrecht.

Toekomstige ontwikkelingen

Ook voor interbestuurlijk toezicht staat de wereld niet stil en komen de volgende ontwikkelingen op ons af. Wij zijn hierover in gesprek met de betreffende ministeries, onder andere via het IPO en de landelijke overleggen:

- Landelijke politieke keuzes over wijze van toezicht op Huisvesting vergunninghouders.
- Wetswijziging bibliotheken (Wsob): naar verwachting wordt vanaf 2026 het toezicht op een bibliotheekfunctie onderdeel van het generiek toezicht door IBT.
- Wijziging Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten: landelijk initiatief via het vakberaad gemeentefinanciën om het bestaande kader aan te passen aan actuele ontwikkelingen. Start vindt plaats in de periode 2025-2026.
- Wetswijziging van de Archiefwet met mogelijk nieuwe toezichtstaken op het gebied van informatiebeveiliging.

2. Financieel toezicht

Het interbestuurlijk financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen beoogt een gezonde financiële huishouding te borgen. Het financieel toezicht draagt daarmee bij aan de basis van een toekomstbestendig bestuur in Brabant. Daarvoor gebruiken we in 2025 de volgende instrumenten:

1. Het uitvoeren van systematisch toezicht.
2. Het uitvoeren van themaonderzoek.
3. Het voeren van ambtelijke dialooggesprekken.
4. Het uitvoeren van overige activiteiten.

Systematisch toezicht

Jaarlijks voeren we systematisch toezicht uit op gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Een gezonde financiële positie van de lokale overheden vormt een belangrijke basis voor een toekomstbestendig bestuur in Brabant. Daarmee willen wij voorkomen dat gemeenten in het uiterste geval via een artikel 12-procedure van de Financiële verhoudingswet een beroep moeten doen op de collectieve middelen van alle andere gemeenten. Daarom beoordelen we de wettelijk voorgeschreven financiële stukken, o.a. de begroting, begrotingswijzigingen, de jaarrekening en de financiële verordening. De nadruk ligt op de begroting, daarop baseren wij de vorm van toezicht voor het komende begrotingsjaar. De criteria waaraan wij toetsen zijn opgenomen in de Gemeentewet, in het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader ([GTK 2020 gemeenten](#) en [GTK 2022 GR-en](#)) en in de Waterwet.

De beoordeling wordt samengevat in een zogenaamd toezichtoordeel. Dat oordeel kent twee uitkomsten voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen:

- Repressief toezicht of
- Preventief toezicht

Meer gedetailleerde informatie hierover is opgenomen in de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur](#) en het GTK.

Daarnaast nemen we voor gemeenten jaarlijks onze aandachtspunten en aanvullende richtlijnen op in een begrotingscirculaire.

Voor waterschappen richt het financieel toezicht zich op de beoordeling van de financiële continuïteit van het waterschap: is het waterschap financieel 'in control' om haar taken naar behoren te kunnen (blijven) uitvoeren? De nadruk van het financieel toezicht ligt op de toets van de begroting. De reservepositie, risico's, het weerstandsvermogen en de schuldpositie worden op hoofdlijnen meegenomen.

Themaonderzoek

In opdracht van het vakberaad Gemeentefinanciën van het IPO voeren we vanaf het najaar 2024 samen met de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht een themaonderzoek uit. We inventariseren de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de aan ons ingezonden begrotingen 2024 van gemeenten. Doel van het onderzoek is een beeld te geven van de kwaliteit en de informatiewaarde van de paragraaf. De uitkomsten van dit onderzoek nemen we op in het landelijk jaarverslag provinciaal toezicht 2025, de jaarlijkse rapportage namens alle provincies voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). En wordt toegevoegd aan onze jaarlijkse begrotingscirculaire. Voor 2025 starten we in opdracht van het vakberaad Gemeentefinanciën met een onderzoek naar de paragraaf weerstandsvermogen & risicomanagement van de begroting. Meer recentelijk (december 2024) werd het [Themaonderzoek onderwijshuisvesting](#) in gemeentelijke begrotingen gepubliceerd.

Dialogogesprekken

Onder het systematisch toezicht valt het jaarlijks ambtelijk dialooggesprek met alle gemeenten en waterschappen. Ook met gemeenschappelijke regelingen (GR-en) voeren we dialooggesprekken. Met welke GR-en we deze voeren is afhankelijk van de behoefte vanuit de GR of bevindingen vanuit de beoordeling van de begroting van de GR-en.

Overige activiteiten

Kader- en voorjaarsnota's

Vrijwel alle gemeenten hebben in hun huidige begroting het begrotingsadvies van de VNG gevolgd voor het opstellen van de begroting en meerjarenraming. Uit alle begrotingen blijkt o.a. vanwege het naderende ravijnjaar 2026 en de ontwikkelingen in het gemeentefonds een onzekere financiële toekomst. Het overgrote deel van de Brabantse gemeenten laat in de meerjarenraming tekorten zien. In vervolg op ons eerdere [onderzoek naar de financiële situatie van Brabantse gemeenten](#) geven we in aanloop naar de beoordeling van begroting 2026 wederom extra aandacht aan de uitkomsten van de kadernota's of voorjaarsnota's van gemeenten. Dit geeft een indicatie waar gemeenten voor komen te staan in begroting 2026 en latere jaren. En mogelijke effecten voor onze toezichtrol. In het kader van risicogericht toezicht vindt waar nodig met individuele gemeenten aanvullend dialoog plaats.

Gemeenschappelijk financieel toezichtkader

Met het GTK geven de gezamenlijke provincies de kaders mee voor de gemeentelijke begrotingen. In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van november 2023 is de [notitie incidenteel/structureel](#) vastgesteld. Deze notitie en de hieruit voortvloeiende casuïstiek geeft input voor een

actualisatie van het GTK. Via deelname aan het landelijk vakberaad Gemeentefinanciën start in 2025 de voorbereiding.

Kennisbijeenkomsten

Naar aanleiding van de evaluatie van het vorige beleidskader IBT 2020-2023 Toezicht in balans, onderzoeken wij in 2025 in welke vorm wij een kennisbijeenkomst rond het thema financieel toezicht kunnen organiseren.

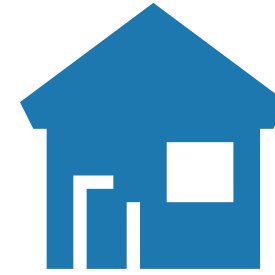
Risicogericht toezicht

In het beleidskader Toekomstbestendig Bestuur is de ambitie opgenomen om het risicogericht toezicht verder te ontwikkelen. In 2024 is gestart met een vernieuwd (landelijk) risicoprofiel voor financieel toezicht. Dit hebben wij voor het eerst toegepast bij de beoordeling van de begrotingen 2024 voor het bepalen van de diepgang van ons begrotingsonderzoek. En helpt bij het stellen van prioriteiten. Het risicomodel wordt in 2025 geëvalueerd en waar nodig aangepast. Belangrijke vervolgstap bij risicogericht toezicht is onderzoeken hoe daarmee invulling kan worden gegeven aan proportionaliteit van het toezicht. Ook naar onze toezichtontvangers.

Datagedreven toezicht

In 2024 is gestart met het ontwikkelen van een financieel dashboard voor het ontsluiten van financiële gegevens. In 2025 onderzoeken wij hoe de beschikbare gegevens kunnen inzetten bij het financieel toezicht. De beschikbare data kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden om gemeenten te vergelijken, uitzonderingen en bijzonderheden te signaleren en ingezet bij de dialooggesprekken met onze toezichtontvangers. Vanaf 2025 vertalen we de resultaten van het financieel toezicht in een factsheet op de website.

3. Huisvesting vergunninghouders

Elk halfjaar stelt de Rijksoverheid door middel van een taakstelling vast hoeveel vergunninghouders gemeenten moeten huisvesten. Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) publiceert elke maand de realisatiecijfers per gemeente. Op basis van deze maandelijkse cijfers monitort IBT de stand van zaken en neemt contact op met de toezichtontvanger als de prestatie hiervoor aanleiding geeft. Voor het interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van vergunninghouders zullen we in 2025 de volgende instrumenten inzetten:

1. Het uitvoeren van systematisch toezicht.
2. Het uitvoeren van ambtelijke dialooggesprekken.
3. Het organiseren van kennis- en regiobijeenkomsten.

Systematisch toezicht

Twee keer per jaar, namelijk per 1 januari en 1 juli, wordt gecontroleerd of de Brabantse gemeenten hun taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders hebben gehaald.

Bij gemeenten die niet voldoen aan de taakstelling wordt een plan van aanpak gevraagd en een ambtelijk en eventueel bestuurlijk gesprek gevoerd over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken. Meer gedetailleerde informatie over welke beoordelingscriteria gehanteerd worden is opgenomen in hoofdstuk 4.3.2 en bijlage 1 en 4 van de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur](#).

Dialooggesprekken

Het voeren van dialooggesprekken maakt onderdeel uit van het streven om meer impact te hebben op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers. Tevens willen we samen met de toezichtontvangers met de dialooggesprekken de relatie versterken, de dagelijkse praktijk beter leren kennen op basis van dilemma's en

casuïstiek en best practices delen. Voor dit toezichtgebied voeren we dit jaar met minimaal 14 Brabantse gemeenten (25%) een dialooggesprek.

Kennis- en regiobijeenkomsten

Een kennisbijeenkomst biedt een kans om gezamenlijk te leren, te verbeteren en samen te werken aan het verbeteren van huisvesting en integratie van vergunninghouders. In navolging van de kennisbijeenkomsten die in de afgelopen jaren zijn georganiseerd rondom het huisvesten van vergunninghouders in de Brabantse gemeenten, zijn we van plan om medio 2025 weer een bijeenkomst te houden, waarbij de actualiteit rondom dit onderwerp vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht.

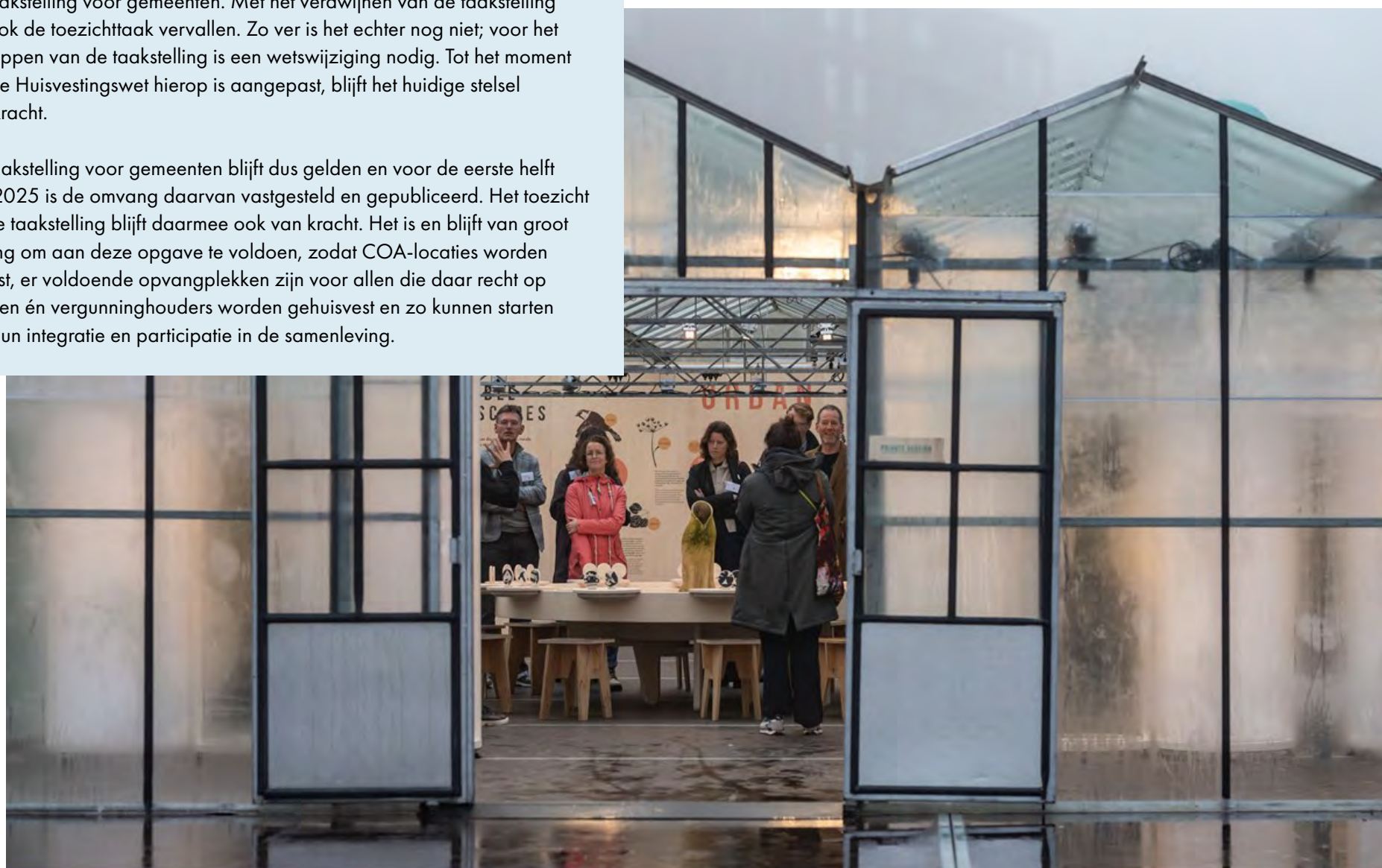
Daarnaast organiseert en neemt de provincie deel aan het halfjaarlijks overleg met het COA en tevens met gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant over dit onderwerp.

Datagedreven toezicht

In aanvulling op de halfjaarlijkse toezichtronde rapporteren we maandelijks aan de hand van realisatiecijfers in hoeverre gemeenten op weg zijn om aan de taakstelling te kunnen voldoen. Deze informatie delen we met de Provinciale regietafel vluchtelingenopvang ten behoeve van een integrale blik op het migratiedossier in Brabant.

In de plannen van het kabinet voor het asieldossier verdwijnt op termijn de taakstelling voor gemeenten. Met het verdwijnen van de taakstelling zal ook de toezichttaak vervallen. Zo ver is het echter nog niet; voor het schrappen van de taakstelling is een wetswijziging nodig. Tot het moment dat de Huisvestingswet hierop is aangepast, blijft het huidige stelsel van kracht.

De taakstelling voor gemeenten blijft dus gelden en voor de eerste helft van 2025 is de omvang daarvan vastgesteld en gepubliceerd. Het toezicht op de taakstelling blijft daarmee ook van kracht. Het is en blijft van groot belang om aan deze opgave te voldoen, zodat COA-locaties worden ontlast, er voldoende opvangplekken zijn voor allen die daar recht op hebben én vergunninghouders worden gehuisvest en zo kunnen starten met hun integratie en participatie in de samenleving.

4. Informatie- en archiefbeheer

Het interbestuurlijk toezicht op het informatie- en archiefbeheer richt zich op de beheersmaatregelen van risico's ten aanzien van een goede, geordende en toegankelijke informatiehuishouding en het voorkomen van voortijdig verlies van overheidsinformatie. Daarvoor gebruiken we in 2025 drie instrumenten:

1. Het uitvoeren van systematisch toezicht.
2. Het uitvoeren van bureauonderzoek naar gedeelde risico's op basis van eerder aangeleverde verbeterplannen van de toezichtontvangers.
3. Het voeren van ambtelijke dialooggesprekken.

Systematisch toezicht

Voor de uitoefening van het systematisch toezicht baseren we ons primair op de verantwoording van het college c.q. het dagelijks bestuur aan de raad c.q. algemeen bestuur. Aanvullend daarop vragen wij jaarlijks een SMART-verbeterplan. We stellen hiervoor een basismodel beschikbaar, waarin de SMART-elementen nader worden toegelicht.

Informatie- en archiefbeheer gaat verder met de in 2021 ingevoerde toezichtmethodiek, welke specifiek inspeelt op risicogericht toezicht. Er zijn afspraken gemaakt met de Brabantse archivarissen – als horizontale toezichthouders op het archief- en informatiebeheer van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen – om de aanbevelingen vanuit de (twee)jaarlijkse inspecties naar aard en grootte van risico te prioriteren. Toezichtontvangers dienen deze aanbevelingen 1-op-1 over te nemen in een verbeterplan.

Om tot een beoordeling voor het informatie- en archiefbeheer te komen wegen wij in 2025 drie categorieën:

1. Het proces van verslaglegging.¹
2. Het laatste inspectieverslag van de archivaris.
3. Het SMART-opgestelde verbeterplan en de voortgang van de verbeteracties daarin.

De beoordeling wordt samengevat in een zogenaamd toezichtoordeel.

Dat oordeel kent momenteel drie uitkomsten:

- Voldoet
- Voldoet gedeeltelijk
- Voldoet niet

Welke onderscheidende kwalificaties het toezichtoordeel kan hebben en welke criteria daarbij gehanteerd worden kunt u terugvinden op onze website:

[Informatie- en archiefbeheer - Brabant](#) en de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur](#).

Bureauonderzoek gedeelde risico's informatie- en archiefbeheer

De afgelopen jaren heeft IBT van alle toezichtontvangers SMART geformuleerde verbeterplannen ontvangen. De daarin opgenomen verbeteracties zijn meestal risicogericht geprioriteerd. Op basis daarvan verricht IBT in 2025 bureauonderzoek naar gedeelde risico's ten aanzien van de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. De planning voor dit onderzoek beslaat één jaar, van

januari tot en met december 2025. De projectwerkzaamheden worden uitgevoerd naast onze toezichttaken en het voeren van dialooggesprekken. Om deze reden organiseert team IBT Informatie- en archiefbeheer dit jaar geen kennisbijeenkomst.

De onderzoeksresultaten en ontwikkelde risicoprofielen zullen voor 2026 en verder het fundament vormen voor IBT. Met name in dat eerste jaar zal in de praktijk worden getoetst of deze profielen aangescherpt- of aangepast moeten worden, want de risicoprofielen zullen in de toekomst de toezichtintensiteit per toezichtontvanger bepalen. Ons doel daarbij is het effectief inrichten en inzetten van ons toezicht: met een stevige focus op organisaties die op het gebied van de vastgestelde risico's nog veel te verbeteren hebben en terughoudender naar organisaties die de vastgestelde risico's beheersen.

Dialogogesprekken

De dialooggesprekken maken onderdeel uit van het streven om met ons toezicht meer impact te hebben op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers. Dialogogesprekken zijn bedoeld om de relatie met toezichtontvangers te versterken en het voeren van een informeel dialoog – dus buiten de toezichtgesprekken – is een goede manier om onderwerpen boven tafel te krijgen, waarvan beide gesprekspartijen van elkaar kunnen leren. In 2025 zal team Informatie- en Archiefbeheer 20 Brabantse overheidsorganisaties bezoeken om mee in dialoog te gaan. Het betreft gesprekken op ambtelijk niveau, met medewerkers van zowel gemeenten en waterschappen, als gemeenschappelijke regelingen.

¹ <https://www.brabant.nl/onderwerpen/kwaliteit-openbaar-bestuur/interbestuurlijk-toezicht/toezichtgebieden/informatie-archiefbeheer/>: Onder het proces van verslaglegging wordt verstaan: het tijdig (15 juli) indienen van een compleet informatiearrangement.

5. Omgevingsrecht

Omgevingsrecht is een verzamelterm voor wet- en regelgeving die gaat over de fysieke leefomgeving zoals milieu, natuur, water, cultureel erfgoed en ruimtelijke ontwikkeling. Het interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht richt zich op het realiseren van een veilige en gezonde leefomgeving en deze op een duurzame en doelmatige wijze te behouden, beheren, gebruiken en ontwikkelen, door gemeenten en waterschappen.

Daarvoor wordt gebruik gemaakt van:

1. Het uitvoeren van systematisch toezicht.
2. Het uitvoeren van themaonderzoek.
3. Het voeren van ambtelijke dialooggesprekken.
4. Het organiseren van kennis- en regiobijsamenkomsten.

Systematisch toezicht

Jaarlijks voeren we systematisch toezicht uit op alle gemeenten en waterschappen. We stellen vragen over de actualiteit en de tijdige bestuurlijke vaststelling van de Uitvoering- & Handhaving documenten (U&H-documenten). Daarnaast stellen we vragen gericht op de risico's die ontstaan als wettelijke U&H-procescriteria niet worden nageleefd. De vragen hebben betrekking op cultureel erfgoed, ruimtelijke ordening, waterbeheer en omgevingsrecht. De vragen zijn direct of indirect te herleiden uit de wettelijke bepalingen opgenomen in de omgevingswet, omgevingsbesluit, besluit kwaliteit leefomgeving en de gemeentelijke verordening kwaliteitscriteria U&H Omgevingsrecht. De beoordelvragen zijn opgenomen in bijlage 1 en 2. Elke gemeente ontvangt jaarlijks een brief met bijlage waarin ons toezichtoordeel is opgenomen. In de bijlage nemen we een toelichting op over onze bevindingen met eventuele aanbevelingen en/of geconstateerde afwijkingen en hieraan gekoppeld verbeterpunten. De opvolging van de verbeterpunten bewaken we. Het toezichtoordeel van alle afzonderlijke gemeenten publiceren we op de provinciale website (dashboard) en is daarmee inzichtelijk gemaakt voor

alle burgers en bedrijven. Meer gedetailleerde informatie over de beoordelingscriteria is opgenomen in de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur](#).

Thema Omgevingsrecht

Op grond van de Omgevingswet dienen gemeenten en waterschappen periodiek de volgende documenten vast te stellen:

- Uitvoering- & Handhaving strategie, gebaseerd op een adequate probleem-analyse, met inzicht in prioriteitenstelling. Deze sluit aan op de gestelde doelen, geeft inzicht in de methodiek om de gestelde beleidsdoelen te bereiken, biedt inzicht in de benodigde en beschikbare financiële middelen en personele capaciteit voor het bereiken van de doelen en het uitvoeren van de activiteiten.
- Jaarlijks programma Uitvoering & Handhaving, met daarin de voorgenomen activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met gestelde doelen en prioriteiten uit het beleidsplan en de verbeterpunten uit het voorgaande evaluatieverslag.
- Jaarlijks evaluatieverslag, waarin wordt verantwoord in hoeverre de activiteiten uit het programma Uitvoering & Handhaving zijn uitgevoerd, in welke mate dat bedraagt aan het bereiken van de gestelde beleidsdoelen, en – indien van toepassing – aangevuld met verbeterpunten voor het volgende jaar.

Thema Erfgoed

In aanvulling op het systematisch onderzoek staat de tweejaarlijkse Monitor Monumenten en Archeologie Gemeenten van Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (IOE) voor de cyclus 2023-2024. Overeenkomstig de afspraken in de landelijke werkgroep IBT Erfgoed naar aanleiding van het rapport 'Lappendeken' zijn de resultaten van deze monitor geanalyseerd en nemen we deze in 2025 waar nodig mee in de gesprekken met de gemeenten.

Thema Waterbeheertaken

Toezichtgesprekken waterbeheertaken

Aan de hand van de uitkomsten van het systematisch onderzoek bij de waterschappen die in Brabant actief zijn, voeren we in elk geval per waterschap één keer per jaar een gesprek. Op basis van de resultaten is dit een gesprek op ambtelijk niveau of een toezichtgesprek op bestuurlijk niveau. De resultaten worden besproken in de vergadering tussen Gedeputeerde Staten en de Noord-Brabantse Waterschapsbond.

Themaonderzoek

In 2025 is het voornemen om een themaonderzoek te doen naar één van de risicothema's op VTH-gebied. De keuze voor een risicothema is afgestemd met de contactpersonen bij gemeenten en waterschappen en de besluitvorming hierover is afgerond. In 2025 is gekozen voor het themaonderzoek Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht (LHS-O). Het doel is zicht te krijgen op de taakuitvoering van de gemeenten en waterschappen of zij bij bestuursrechtelijke handhaving in de praktijk handelen conform de vastgestelde handhavingstrategie. Voor deelname aan dit onderzoek wordt een aantal gemeenten geselecteerd (circa 10-12 gemeenten).

Dialogogesprekken

De ambtelijke dialogogesprekken zijn hét instrument om met de toezichtontvangers in gesprek te gaan over de 'zachte kant' van het werkveld. Tijdens deze gesprekken staat de relatie tussen provincie en gemeente dan wel waterschap centraal. Met name gemeenten hebben te maken met personeelwisselingen en dan hebben deze gesprekken een duidelijke meerwaarde om toezichtontvangers inzicht te geven in de werkwijze van IBT en aan te geven wat er van een gemeente of waterschap verwacht wordt.

In 2025 gaan wij voor de VTH-beleidscyclus het gesprek aan met ten minste de helft van onze toezichtontvangers. Daarbij zal de inwerkingtreding van de Omgevingswet centraal staan. Ook vragen over de wijze van communiceren ("Wat gaat goed, wat kan beter, wat heb je nodig?"), en het bespreken van actuele onderwerpen komen aan bod.

Vanuit het thema Erfgoed worden in 2025, net als in 2024, tenminste vijf gemeenten bezocht die een lage score hadden bij systematisch toezicht Omgevingsrecht, dan wel een lage score bij de landelijke Monitor Erfgoed. Doel is om inzicht te krijgen in de uitvoeringspraktijk achter de cijfers, de vraagstukken te bespreken waar gemeenten tegenaan lopen en de belangrijkste risico's in kaart te brengen.

Kennis- en regiobijeenkomsten

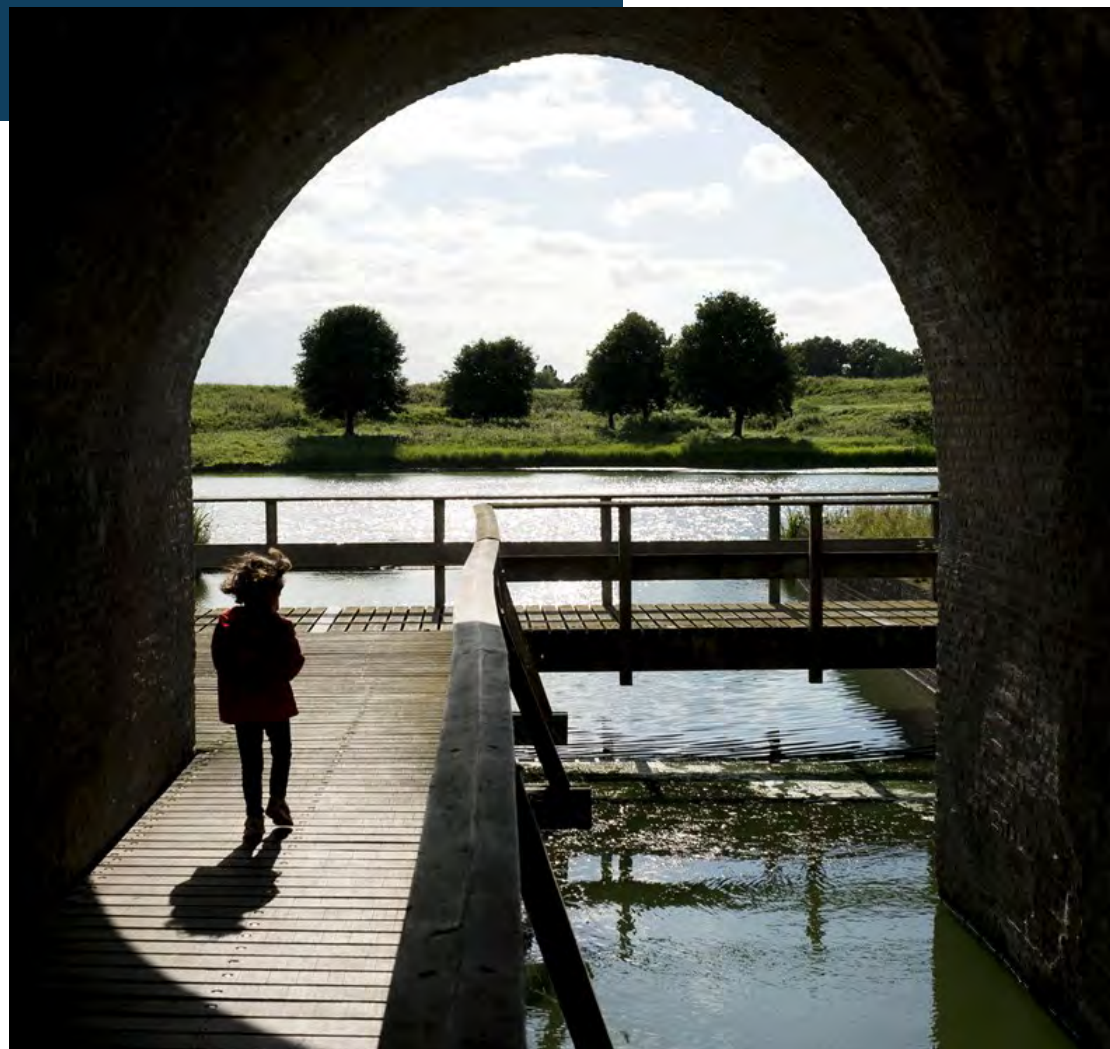
Sinds 2017 organiseren we voor de toezichtontvangers binnen het VTH-werkveld regiobijeenkomsten. Tijdens de regiobijeenkomsten delen gemeenten met een goed voorbeeld ('best practice') hun aanpak en ervaringen met andere gemeenten. Doel van deze regiobijeenkomsten is van elkaar leren en ook na deze regiobijeenkomst met elkaar in verbinding blijven om ervaringen uit te wisselen. Ook in 2025 vragen we na afloop van de beoordelingsronde gemeenten om hun goede voorbeeld te delen in twee kennisbijeenkomsten.

Vanuit het landelijke programma Erfgoed en Overheid, van het Ministerie van OCW, zijn in 2024 bijeenkomsten georganiseerd om aandachtspunten en knelpunten bij de uitvoering van erfgoedtaken door gemeentelijke overheden op te halen. In 2025 werken we met het Ministerie van OCW en de Stichting Monumentenhuis Brabant, het Brabantse steunpunt monumentenzorg en archeologie voor gemeenten, aan vervolgcacties waaronder mogelijk ook een bijeenkomst voor gemeenten.

6. Klachten en signalen

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en signalen door burgers en bedrijven over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door gemeenten en waterschappen. Daarbij ligt de prioriteit bij klachten over direct gevaar voor veiligheid en volksgezondheid of kans op onherstelbare schade. De wetgever gaat ervan uit dat de interbestuurlijk toezichthouder zich terughoudend opstelt als er sprake is van rechtsbeschermingsprocedures. Alleen als er sprake is van taakverwaarlozing door een gemeente, kan interbestuurlijk toezicht optreden en zo nodig een interventie toepassen.

Op basis van ervaringen uit voorgaande jaren houden we in 2025 rekening met een twintigtal klachten en meldingen. In bijlage 2 van de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur](#) is het proces van klachten en meldingen opgenomen.

7. IBT-brede projecten

Klankbordgroep

Met de Klankbordgroep IBT vindt interactie plaats tussen toezichthouder en toezichtontvangers. In de Klankbordgroep IBT worden alle functiedisciplines, toezichtgebieden, typen toezichtontvangers (gemeenten, GR-en en waterschappen) en regio's vertegenwoordigd.

Het contact is gericht op:

- Gevraagde en ongevraagde feedback om het toezicht passend en impactvoller te laten zijn bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven.
- Input en draagvlak op de beleidsproducten, die bijdragen aan de modernisering en professionalisering van het interbestuurlijk toezicht.
- Inzichten over de wijze en de uitkomsten van beoordelen van het systematisch toezicht.

Minimaal eenmaal per jaar vindt een bijeenkomst met de Klankbordgroep IBT plaats.

In 2025 betrekken we de Klankbordgroep IBT bij de invulling van het jaarplan 2026.

Dashboard IBT

Met het nieuwe beleidskader toekomstbestendig bestuur passen we het [dashboard](#) aan naar de vier toezichtgebieden. Op het dashboard worden de prestaties van de Brabantse gemeenten van de laatste vijf jaar per jaar en per toezichtgebied getoond. De toezichtresultaten worden aan de hand van de Brabantse kleurenkaart gepubliceerd, evenals de toezichtoordelen. Dit past bij de transparantie die de Wet open overheid voorstaat met betrekking tot actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

8. Communicatie

Bij de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht is een goede communicatie met onze toezichtontvangers, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk vlak, ontzettend belangrijk. Dit begint met een duidelijke beschrijving welke informatie en acties wij op welk moment en in welke vorm van de toezichtontvangers verwachten om het systematisch toezicht te kunnen uitoefenen. Tegelijkertijd geven wij op een transparante manier aan op welke wijze wij het toezichtgebied beoordelen en op welk moment de toezichtoordelen zijn te verwachten. Als het systematisch toezicht is afgerond, publiceren wij op de [website](#) alle toezichtoordelen per toezichtgebied via het interactieve dashboard. Daar zijn voor de toezichtgebieden ook de factsheets beschikbaar die beschrijven wat we verwachten van de toezichtontvangers, en welke criteria worden toegepast bij het systematisch toezicht.

De geplande communicatiemomenten voor 2025 zijn:

Kwartaal	Communicatie
Kwartaal 1	<ul style="list-style-type: none"> • Publicatie van de uitkomsten van het systematisch toezicht over 2024 voor IBT op het dashboard in de vorm van de Brabantse kleurenkaart. • Publicatie van het Jaarverslag IBT 2024. • Toezenden toezichtresultaten huisvesting vergunninghouders over tweede halfjaar 2024 aan gemeenten. • Eindrapport themaonderzoek IBT informatie- en archiefbeheer 'Overzicht Archiefbescheiden'. • Nieuwsbrief Omgevingsrecht per kwartaal
Kwartaal 2	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse begrotingscirculaire aan de gemeenteraden met aandachtspunten voor de komende begroting. • Kennisbijeenkomsten op het gebied van Huisvesting vergunninghouders. • Provinciale bijeenkomst landelijk programma Erfgoed en Overheid. • Nieuwsbrief Omgevingsrecht per kwartaal.
Kwartaal 3	<ul style="list-style-type: none"> • Regiobijeenkomst Omgevingsrecht Best Practices op het gebied van Omgevingsrecht. • Toezenden toezichtresultaten huisvesting vergunninghouders voor eerste halfjaar 2025 aan gemeenten. • Nieuwsbrief Omgevingsrecht per kwartaal.
Kwartaal 4	<ul style="list-style-type: none"> • Regiobijeenkomst Best Practices op het gebied van Omgevingsrecht. • Communicatie verslag en Gouden Tips uit de regiobijeenkomsten Omgevingsrecht. • Toezenden toezichtresultaten Financieel toezicht uiterlijk 1 januari aan toezichtontvangers. • Toezenden toezichtresultaten informatie- en archiefbeheer over jaarverslag of voortgangsbericht 2025 aan gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. • Themaonderzoek Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht. • Nieuwsbrief Omgevingsrecht per kwartaal.

Beoordelvingsvragen Omgevingsrecht thema VTH-beleidscyclus gemeenten

Verordening uitvoering en handhaving (omgevingsrecht)

Vraag 1: Stelt de gemeenteraad regels over de uitoefening van de U&H-taken of de daarmee samenhangende werkzaamheden die in opdracht van B&W worden uitgevoerd om een goede kwaliteit van de uitoefening van die taken door de omgevingsdiensten te waarborgen?

Vraag 2.a: Evalueren B&W jaarlijks over de naleving van de actuele kwaliteitscriteria U&H voor de eigen organisatie en de omgevingsdienst en doen zij daarover mededeling aan de gemeenteraad?

Vraag 2.b: Als blijkt dat de kwaliteitscriteria U&H niet zijn of niet konden worden nageleefd, motiveren B&W dan de reden waarom en hoe wel voor de gestelde kwaliteit wordt gezorgd?

Vraag 3: Voldoen B&W aan deskundigheidsgebied 27 (Cultuurhistorie) van de actuele kwaliteitscriteria U&H?

Uitvoerings- en handhavingsstrategie (U&H-strategie)

Vraag 4: Stellen B&W een U&H-strategie vast in een of meer documenten waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke U&H-doelen worden gesteld en welke werkzaamheden met het oog op die doelen zullen worden verricht?

Vraag 5: Wordt de handhavingsstrategie gebaseerd op een analyse van de problemen die zich kunnen voordoen bij de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet?

Vraag 6: Gaan B&W in de U&H-strategie ook in op de uitoefening van uitvoering en handhaving voor het onderdeel cultureel erfgoed?

Vraag 7: Gaan B&W in de U&H-strategie ook in op de uitoefening van uitvoering en handhaving van de regels in het omgevingsplan?

Uitvoeringsprogramma

Vraag 8: Werken B&W jaarlijks de U&H-strategie uit in een uitvoeringsprogramma, waarin wordt aangegeven welke werkzaamheden het komende jaar zullen worden verricht, waarbij zij rekening houden met de gestelde doelen en gestelde prioriteiten?

Vraag 9: Gaan B&W in het uitvoeringsprogramma U&H ook in op de uitoefening van uitvoering en handhaving voor het onderdeel cultureel erfgoed?

Vraag 10: Gaan B&W in het uitvoeringsprogramma U&H ook in op de uitoefening van uitvoering en handhaving van de regels in het omgevingsplan?

Vraag 11: Stellen B&W het uitvoeringsprogramma U&H jaarlijks vóór 1 februari vast?

Borging van middelen

Vraag 12: Dragen B&W er zorg voor dat:

- a. De voor het bereiken van de doelen en voor het verrichten van de werkzaamheden, benodigde en beschikbare financiële en personele middelen inzichtelijk worden gemaakt en in de begroting worden gewaarborgd;
- b. Voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma voldoende financiële en personele middelen beschikbaar zijn?

Evaluatierapportage

Vraag 13: Rapporteren B&W jaarlijks over de mate waarin uitvoering van het uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden en de mate waarin deze uitvoering heeft bijgedragen aan het bereiken van de gestelde doelen?

Vraag 14: Wordt naar aanleiding van het evaluatierapport de uitvoerings- en handhavingsstrategie bezien en zo nodig aangepast?

Vraag 15: Gaan B&W in het evaluatierapport ook in op de uitoefening van uitvoering en handhaving voor het onderdeel cultureel erfgoed?

Vraag 16: Gaan B&W in het evaluatierapport ook in op de uitoefening van uitvoering en handhaving van de regels in het bestemmingsplan (oud, vanaf 1-1-2024: omgevingsplan)?

Vraag 17: Stellen B&W het evaluatierapport jaarlijks vóór 1 mei vast?

Beoordelvingsvragen Omgevingsrecht thema VTH-beleidscyclus waterschappen

Uitvoerings- en handhavingsstrategie (U&H-strategie)

Vraag 1: Stelt het DB een U&H-strategie vast in een of meer documenten waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke U&H-doelen worden gesteld en welke werkzaamheden met het oog op die doelen zullen worden verricht?

Vraag 2: Wordt de handhavingsstrategie gebaseerd op een analyse van de problemen die zich kunnen voordoen bij de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet?

Uitvoeringsprogramma

Vraag 3: Werkt het DB jaarlijks de U&H-strategie uit in een uitvoeringsprogramma, waarin wordt aangegeven welke werkzaamheden het komende jaar zullen worden verricht, waarbij zij rekening houden met de gestelde doelen en gestelde prioriteiten?

Vraag 4: Stelt het DB het uitvoeringsprogramma U&H jaarlijks vóór 1 februari vast?

Borging van middelen

Vraag 5: Draagt het DB er zorg voor dat:

- a. De voor het bereiken van de doelen en voor het verrichten van de werkzaamheden, benodigde en beschikbare financiële en personele middelen inzichtelijk worden gemaakt en in de begroting worden gewaarborgd;
- b. Voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma voldoende financiële en personele middelen beschikbaar zijn?

Evaluatierapportage

Vraag 6: Rapporteert het DB jaarlijks over de mate waarin uitvoering van het uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden en de mate waarin deze uitvoering heeft bijgedragen aan het bereiken van de gestelde doelen?

Vraag 7: Wordt naar aanleiding van het evaluatierapport de uitvoerings- en handhavingsstrategie bezien en zo nodig aangepast?

Vraag 8: Stelt het DB het evaluatierapport jaarlijks vóór 1 mei vast?

Provincie Noord-Brabant

Colofon

Provincie Noord-Brabant
november 2024

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
www.brabant.nl

Vragen over dit jaarplan? Neem dan
contact op met ibt@brabant.nl